

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Gradability in the nominal domain

Constantinescu, C.

Citation

Constantinescu, C. (2011, December 14). *Gradability in the nominal domain. LOT dissertation series*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/18248>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/18248>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting in het Nederlands

Dit proefschrift is een onderzoek naar scalariteit in het nominale domein. In de literatuur wordt scalariteit meestal onderzocht in relatie tot adjectieven, hoewel algemeen wordt aangenomen dat het ook toepasbaar is op andere categorieën (nomina, verba). Dit proefschrift bekijkt scalariteit vanuit een cross-categoriaal perspectief, en meer in het bijzonder, vanuit een nominaal perspectief. Het onderzoek is met name gebaseerd op Engelse feiten, maar bespreekt op verschillende punten Romaanse en Nederlandse data.

Hoofdstuk 1 introduceert het begrip scalariteit en geeft een overzicht van de belangrijkste semantische benaderingen van dit verschijnsel. Een eerste stap om scalariteit in het nominale domein te identificeren, is het verzamelen van tests die in de literatuur zijn voorgesteld om scalaire nomina op te sporen. Een overzicht van de resultaten van deze tests (hoofdstuk 1, sectie 2), laat zien dat ze niet dezelfde uitkomsten hebben. Dat vraagt dan weer om een meer diepgravend onderzoek.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd in de hoofdstukken 2-4, waarvan elk hoofdstuk een aantal contexten onderzoekt die verondersteld worden gevoelig te zijn voor de aanwezigheid van een scalair nomen. Geval na geval blijkt echter dat de voorgestelde diagnostiek niet werkt op de veronderstelde manier, en dat andere factoren betrokken zijn bij het creëren van de geobserveerde effecten. Uiteindelijk blijft er weinig evidentie over voor graadmodificatie in het nominale domein, en al evenmin voor het bestaan van goede tests voor scalaire nomina. Bovendien komen de feiten niet overeen met wat er in het adjectivale domein gevonden wordt.

In hoofdstuk 2 komen twee omgevingen aan de orde waarvan beweerd wordt dat ze alleen gebruikt kunnen worden met scalaire nomina, namelijk *N of an N*-constructies (bijvoorbeeld *that idiot of a doctor* 'die idioot van een dokter') en het small clause complement van het werkwoord *seem* 'schijnen' (bijvoorbeeld *He seems an idiot* 'Hij schijnt een idioot'). Er wordt gesteld dat de distributie van zelfstandige naamwoorden in deze contexten niet bepaald wordt door scalariteit – noch op lexicaal noch op syntactisch niveau – maar door andere factoren. Deze factoren overlappen deels met scalariteit en brengen – onder bepaalde voorwaarden – vergelijkbare effecten teweeg. In het geval van de *N of an N*-constructie wordt aangetoond dat een zelfstandig naamwoord alleen in het eerste gedeelte van de constructie voorkomt als het een waardeoordeel kan uitdrukken. In veel gevallen gaat het daarbij om zelfstandige naamwoorden die gerelateerd kunnen worden aan een scalair adjectief (bijvoorbeeld *idiot* 'idioot'), maar de constructie is ook mogelijk met nomina die duidelijk niet scalair zijn (bijvoorbeeld *box* 'doos', *peach* 'perzik').

Ook in het geval van *seem* 'schijnen', blijkt dat, onder bepaalde voorwaarden, niet-scalaire nomina gebruikt kunnen worden. Hieruit volgt dat deze twee omgevingen zijn uitgesloten als tests voor scalariteit. De twee casestudies in dit hoofdstuk laten zien hoe scalariteit verward kan worden met nauw verwante verschijnselen zoals het toekennen van een waardeoordeel.

Hoofdstuk 3 richt zich op het bestuderen van *such* 'zo'n/ zulk'. In de literatuur wordt een fundamenteel onderscheid voorgesteld tussen een "soort"-*such* en een "graad"-*such*. In het proefschrift wordt stelling genomen tegen deze opvatting en wordt aangetoond dat de zogenaamde "graad"-*such* geen graadoperator is. Net als in het geval van *N of an N* en *seem* blijkt de relevante constructie ook voor te komen met duidelijk niet-scalaire nomina (bijvoorbeeld *way* 'manier' of *situation* 'situatie'). Voorgesteld wordt dat deze *such* (die we "interne" *such* noemen om hem te onderscheiden van de gebruikelijke anaforische en deiktische toepassingen van "soort"-*such* of "externe" *such*) wel degelijk een uitdrukking is die refereert aan een soort. Interne *such* stelt echter andere eisen aan de sub-soorten die het kan selecteren, hetgeen de verschillen in distributie en interpretatie verklaart die er bestaan met de gewone "soort"-*such*. Meer in het bijzonder selecteert interne *such* saillante subsoorten die geïdentificeerd worden aan de hand van hun natuurlijke gevolgtrekkingen. Deze gevolgtrekkingen worden uitgedrukt door middel van adverbiale bijzinnen van gevolg, maar kunnen in exclamatieven ook impliciet blijven. Hieruit kunnen we concluderen dat interne *such* niet gezien kan worden als een test voor de scalariteit van het nomen dat het modificeert, en daarom evenmin gebruikt kan worden als bewijs voor het bestaan van scalaire structuren in de semantiek en/of syntaxis van zelfstandige naamwoorden. In het laatste deel van dit hoofdstuk worden een aantal verwante structuren besproken (bv. *more of an idiot*, *quite an idiot* en exclamatieven).

In hoofdstuk 4 wordt een aantal "graadadjectieven" behandeld. Uit het overzicht in sectie 2 van hoofdstuk 1 blijkt dat de beschikbaarheid van modificatie door deze adjectieven (in de relevante lezing) de meest betrouwbare test voor scalariteit biedt. Graadadjectieven zijn daarmee de meest veelbelovende kandidaten voor adnominaal gebruikte graadexpressies. Echter, het meer gedetailleerde onderzoek naar maatadjectieven zoals *big* 'groot', adjectieven zoals *real* 'echt', en evaluatieve adjectieven zoals *terrible* 'verschrikkelijk', laat zien dat er geen evidentie is voor deze hypothese. Ten aanzien van de maatadjectieven blijkt dat de distributie en interpretatie ervan geen graadanalyse van deze uitdrukkingen ondersteunen. De feiten wijzen in alle gevallen op een andere analyse. Maatadjectieven kunnen een abstracte interpretatie krijgen, ook in predicatieve positie, waar ze niet als graadoperatoren geanalyseerd kunnen worden. Deze onafhankelijk noodzakelijke analyse kan naar alle gevallen van maatadjectieven met een graadachtige betekenis worden uitgebreid. Voor adjectieven zoals *real* en *true* 'echt' wordt beargumenteerd dat ze een epistemische, evidentieële interpretatie hebben. In combinatie met sommige nomina geeft dit een lezing die vergelijkbaar is met een graadlezing in het adjectivale domein. Tenslotte wordt beargumenteerd dat evaluatieve adjectieven een expressieve betekenis hebben, en dat de graad-achtige interpretatie afgeleid kan worden als een implicatuur, die ontstaat doordat het adjectief de positieve of negatieve connotatie van een nomen versterkt.

Het onderzoek in de hoofdstukken 2-4 laat zien dat de mechanismen die gebruikt worden voor graadmodificatie in het adjectivale domein niet gevonden worden in het nominale domein. Dit suggereert een fundamenteel verschil in de grammaticale toegankelijkheid van scalaire structuren in de twee domeinen.

Een voor de hand liggende vraag die zich nu voordoet is: Wat betekent dit voor de status van zelfstandige naamwoorden? Kunnen we nog wel over scalaire nomina praten? In ruimere zin is het antwoord op deze vraag bevestigend. Wel is duidelijk dat scalariteit iets anders betekent voor zelfstandige naamwoorden dan voor adjectieven. De intersectie van alle fenomenen in deze dissertatie in acht nemend, kan geconcludeerd worden dat bepaalde zelfstandige naamwoorden telkens terug komen, en dat deze een bepaald type interpretatie hebben die lijkt op graadbetekenis zoals we die kennen in het adjectivale domein. Wat het onderzoek in deze dissertatie echter duidelijk maakt is dat de manier waarop dit type interpretatie tot stand komt in beide domeinen niet overeen komt.

De zelfstandige naamwoorden waar het hier om gaat vallen uiteen in drie klassen. Een eerste klasse is die van zelfstandige naamwoorden die abstracte eigenschappen weergeven, waarvan de individuele instanties gemodificeerd kunnen worden door een abstract gebruikt maatajectief (bv. *idiocy* 'idiotie', *courage* 'moed', *generosity* 'vrijgevigheid' etc.). De tweede klasse bevat zelfstandige naamwoorden die verwijzen naar individuen die gekarakteriseerd worden door een dergelijke eigenschap, zoals *idiot* 'idiot'; andere voorbeelden zijn: *fool* 'dwaas', *enthusiast* 'enthousiasteling', *fan* 'fan', *blunderer* 'kluns' etc. De derde klasse is die van de zelfstandige naamwoorden die verwijzen naar (min of meer abstracte) objecten die gekarakteriseerd worden door een abstracte eigenschap, zoals *blunder* 'blunder', *mistake* 'verginging', *failure* 'mislukking'. In al deze gevallen is er dus een betekeniscomponent die overeenkomt met een abstracte eigenschap. Bij het gebruik van abstracte maatajectieven wordt geprediceerd over een instantie van een dergelijke eigenschap, hetgeen resulteert in een betekenis die lijkt op een hoge graadbetekenis. Het is uiteraard mogelijk om bovengenoemde zelfstandige naamwoorden scalair te noemen, maar het is wel van belang daarbij te beseffen dat scalariteit in dat geval geen homogeen verschijnsel is, omdat het zich bij nomina anders manifesteert dan bij adjectieven.

Hoofdstuk 5 behandelt kort de implicaties van de resultaten voor theorieën over de representatie van scalariteit. Het onderzoek naar scalariteit in het nominale domein leidt tot een negatieve conclusie: er is geen bewijs gevonden voor de stelling dat zelfstandige naamwoorden scalaire structuren hebben die grammaticaal toegankelijk zouden zijn en die overeen zouden komen met die van scalaire adjectieven. Desondanks stelt dit hoofdstuk voor dat de resultaten van dit proefschrift begrepen kunnen worden als uitgegaan wordt van een analyse die scalaire adjectieve definieert in termen van vage, geordende predicaten (cf. Klein 1980, 1982, Doetjes, Constantinescu en Součková 2011). Een dergelijke analyse, die geen gebruik maakt van graadargumenten, werpt een interessant licht op het verschil tussen zelfstandige naamwoorden en adjectieven: het gebrek aan graadmodificatie (bijvoorbeeld het gebruik van de comparatief *more* 'meer') binnen de naamwoordgroep zou dan aangeven dat de relevante scalaire structuur (ordeningen) niet bestaat voor zelfstandige naamwoorden. Merk overigens op dat

ordeningen wel een rol lijken te spelen bij de uitdrukking van hoeveelheden, zoals in *more books* 'meer boeken'. Scalaire adjectieven denoteren verzamelingen van individuen die geordend zijn op basis van een eigenschap. Zo denoteert het adjectief *stupid* 'dom' een verzameling individuen die geordend zijn door hun domheid. Zelfstandige naamwoorden daarentegen introduceren geen dergelijke ordening. "Scalaire" zelfstandige naamwoorden zijn die naamwoorden die ofwel verzamelingen van objecten (in dit geval instanties van eigenschappen) aangeven met een abstracte omvang, ofwel verzamelingen van objecten/individuen die gedefinieerd worden door een instantie van een dergelijke eigenschap. Deze verzamelingen zijn echter niet inherent geordend.

Samenvattend leidt het onderzoek tot de conclusie dat er een fundamenteel verschil is tussen zelfstandige naamwoorden en adjectieven op het gebied van scalariteit, en dat nominale scalariteit eerder een illusie is dan een grammaticale realiteit.